

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1 maximumscore 1

Cicero reageert alleen op het woord *adulescentulus* / op de vermeende extreme jeugdigheid van Sex. Roscius junior. / Cicero reageert niet op het woord *corruptus* / niet op de vermeende verdorvenheid van Sex. Roscius junior / niet op de woorden *ab hominibus nequiquam inductus* / niet op de slechte invloeden waaraan Sex. Roscius junior mogelijk had blootgestaan. Of woorden van overeenkomstige strekking.

2 maximumscore 1

aeris alieni (magnitudo) (regel 5)

3 maximumscore 2

a

- Sex. Roscius senior had zijn zoon (voor straf) weggestuurd. / De relatie tussen vader en zoon was slecht. / Het was een straf van Sex. Roscius senior voor zijn zoon

1

b

- Sex. Roscius senior liet de landgoederen door Sex. Roscius junior beheren. / Vaders laten dat hun zoons gewoonlijk doen

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

4 maximumscore 2

a

- *odio* (regel 15)

1

b

- omdat hij hoopte er beter van te worden / het *cui-bono*-principe

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

5 maximumscore 3

a

- *(in) unico (filio)* (regel 17)
- *(eum) quem procrearat* (regel 18-19)

1

1

b

- Hij wilde (impliciet) beargumenteren dat de vader de zoon niet gehaat kan hebben / op het gevoel van de toehoorders spelen / medelijden bij de toehoorders wekken.

Of woorden van overeenkomstige strekking

1

Vraag	Antwoord	Scores
6	<p>maximumscore 1 (in) mala nugatoriaque (a), accusatione (b), (in) causa (b), optima (a) (regel 25-26)</p>	
7	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • commenticium (regel 26) • leves (regel 27) 	<p>1 1</p>
8	<p>maximumscore 2 consuetudine (regel 38) benevolentia (regel 39) honoris (regel 40)</p>	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
9	<p>maximumscore 1 Cicero kan de flinterdunne argumenten van Erucius niet ontkrachten (omdat ze al krachteloos zijn). / Eigenlijk zijn er/het geen argumenten, en dan is verdedigen niet mogelijk (omdat er geen aanval is). Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2

---

10 maximumscore 1

Omdat Sex. Roscius (senior) een aanhanger van de partij van Sulla was, kan zijn naam (volgens Cicero) niet op de proscriptielijst hebben gestaan / is het onwaarschijnlijk dat Sulla hem vijandig gezind was.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

11 maximumscore 2

a

- Het behoort tot de nieuwe wetten; deze wet ging over (doden en goederen verkopen en dus over) proscripties (en die waren van recente datum)

1

b

- Tegenstanders van het regime werden / iemand werd vogelvrij verklaard; hun/zijn bezittingen werden verbeurdverklaard

1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

*Bij zowel **a** als **b** het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*

12 maximumscore 1

Hij doet alsof zijn tegenstander een vraag aan hem stelt (om die vervolgens zelf te beantwoorden). / Hij spreekt zijn tegenstander rechtstreeks aan.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'Hij introduceert een fictieve spreker.'

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 3**a**

- In het Latijn wordt het onderwerp van purgavit gevormd door oratio (mea) / door (ipsius eximia) virtus; in de vertaling is 'ik' het onderwerp (van 'heb verschoond').
Of woorden van overeenkomstige strekking

1

b

- ipsius (regel 7)

1

c

- oratio mea (a), ab initio (b), ipsius eximia virtus (a), omni tempore (b) (regel 7)

1

Opmerking

Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

14 maximumscore 1

populares

15 B**16 maximumscore 2****a**

- (regel) 6 en (regel) 11

1

b

- Chrysogonus (en niet Sulla) heeft de hele misdaad georganiseerd. / Chrysogonus (en niet Sulla) is de hoofdschuldige

1

Opmerking

Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

Tekst 3

---

17 maximumscore 1

De(zelfde) persoon die (volgens Cicero) de moord gepleegd heeft, beschuldigt zelf iemand anders (van die moord). / De aanklager is zelf de dader.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
18	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cicero roept de goden aan (en geeft daarmee uiting aan zijn eigen verontwaardiging / doet daarmee een beroep op de vroomheid). – Cicero zegt dat de senaat een eerdere proscriptie (tegen volwassenen) niet goedgekeurd heeft (en wekt daarmee terughoudendheid op om strenger te zijn dan de senaat). – Cicero zegt dat de senaat niet strenger wilde zijn dan (de gewoonte van) hun voorvaderen / herinnert aan de voorvaderen (en wekt daarmee angst op om tegen de zienswijze van de voorvaderen in te gaan). – Cicero zegt dat dit proces kan leiden tot het vervolgen van baby's in de wieg (en wekt daarmee medelijden op). – Cicero zegt dat dit proces kan leiden tot verval van de staat (en wekt daarmee angst/verontwaardiging op). <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p>per juist antwoord</p>	1
19	<p>maximumscore 2</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het Latijn staat (quem in) locum; dit (betekent 'naar wat voor plaats' en) is een verzachtende/neutrale uitdrukking die in de vertaling expliciet weergegeven is met '(naar welk een) afgrond'. <p>Of woorden van overeenkomstige strekking</p> <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • alliteratie 	1 1
	<p><i>Opmerking</i> <i>Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i></p>	
20	<p>maximumscore 1</p> <p>domestica crudelitate (regel 18)</p>	
21	<p>maximumscore 1</p> <p>Het Romeinse volk is (zeer) mild jegens vijanden, des te meer (zou het mild moeten zijn) jegens medeburgers. / Wie mild is jegens vijanden, is (naar verwachting) minstens zo mild jegens medeburgers/vrienden.</p> <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
22	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> (Het perfectum) ademit betreft iets wat feitelijk gebeurd is: de vele gruwelijkheden die hebben plaatsgevonden, hebben de mensen ongevoelig gemaakt (Het praesens) amittimus duidt op een gebeurtenis die (in de gegeven situatie) in het heden plaatsvindt / heeft algemene geldigheid: wanneer men veel te maken krijgt met gruwelijkheden, verliest men zijn gevoel voor menselijkheid 	1 1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Bij beide delen van het antwoord het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het deelantwoord juist zijn.</i>	
23	maximumscore 2	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> medelijden/medegevoel/(mede)menselijkheid 	
	Of een woord van overeenkomstige strekking	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> peroratio 	1

Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerking vooraf

Een praesens historicum mag met een onvoltooid verleden tijd of een onvoltooid tegenwoordige tijd vertaald worden.

Kolon 24 (regel 1-2)

24 maximumscore 2

Itaque (kolon 25) L. Flaccum et C. Pomptinum praetores, (kolon 26), ad me vocavi;

Dus riep ik de praetoren L. Flaccus en C. Pomptinus bij me

Niet fout rekenen: **vocare** uitnodigen

Niet fout rekenen: **praetor** leider/(onder)aanvoerder

Niet fout rekenen: **L.** en/of **C.** uitgeschreven en verkeerd gespeld

Flaccum Flaccum en/of **Pomptinum** Pomptinum

vocare dagvaarden

1
1

Kolon 25 (regel 1)

25 maximumscore 1

hesterno die

(op de dag van) gisteren

Vraag	Antwoord	Scores
<p>26</p>	<p>Kolon 26 (regel 1-2) maximumscore 2 fortissimos atque amantissimos rei publicae viros zeer dappere (en) de staat zeer liefhebbende mannen</p>	
	<p>Niet fout rekenen: fortissimos en/of amantissimos vertaald met overtreffende trap fortissimos en/of amantissimos niet als superlativus opgevat amans geliefd rei publicae niet verbonden met amantissimos</p>	<p>1 1 1</p>
<p>27</p>	<p>Kolon 27 (regel 2) maximumscore 1 rem exposui; ik zette de zaak uiteen / ik beschreef de toestand</p>	
<p>28</p>	<p>Kolon 28 (regel 2-3) maximumscore 2 quid fieri placeret, ostendi. ik legde uit, wat ik wilde dat er gedaan werd / gebeuren zou / waarvan het mij beviel dat het gedaan zou worden / gebeurde</p>	
	<p>Niet fout rekenen: quid dat, wat Niet fout rekenen: quid fieri placeret (dat) wat ik besloot dat gebeuren moest Niet fout rekenen: ostendere tonen quid waarom</p>	<p>0</p>
<p>29</p>	<p>Kolon 29 (regel 3-5) maximumscore 2 Illi autem, (kolon 30), (kolon 31) (kolon 32) negotium susceperunt Zij namen de taak op zich / begonnen het werk vertaald als bijzin</p>	<p>0</p>
<p>30</p>	<p>Kolon 30 (regel 3-4) maximumscore 1 qui omnia de re publica praeclara atque egregia sentirent die / omdat ze in ieder opzicht een voortreffelijke en uitstekende gezindheid hadden met betrekking tot de staat</p>	
	<p>Niet fout rekenen: de over</p>	
<p>31</p>	<p>Kolon 31 (regel 4) maximumscore 1 sine recusatione zonder weigering/protest</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
<p>32</p>	<p>Kolon 32 (regel 4) maximumscore 1 ac sine ulla mora en zonder enig uitstel</p> <p>Niet fout rekenen: sine ulla mora onmiddellijk</p>	
<p>33</p>	<p>Kolon 33 (regel 5-6) maximumscore 2 et, (kolon 34), occulte ad pontem Mulvium pervenerunt en (ze) kwamen heimelijk aan bij de Mulvische brug / de pons Mulvius</p> <p>occulte in het donker 1 Mulvium Mulvium 1 Wanneer een dergelijke fout met een naam ook in kolon 24 is gemaakt, hier nogmaals aanrekenen. vertaald als bijzin 0 Wanneer ook kolon 29 vertaald als bijzin, hier niet nogmaals aanrekenen.</p>	
<p>34</p>	<p>Kolon 34 (regel 5) maximumscore 1 cum advesperasceret toen/terwijl het avond werd / schemerde</p> <p>Niet fout rekenen: advesperascere beginnen te schemeren / avond beginnen te worden cum omdat/hoewel/nadat 0 advesperasceret het avond geworden was / het begonnen was avond te worden 0</p>	
<p>35</p>	<p>Kolon 35 (regel 6) maximumscore 1 atque ibi (kolon 36) ita bipartito fuerunt, en ze waren daar op zo'n manier in twee delen gedeeld vertaald als bijzin 0 Wanneer ook kolon 29 en/of 33 vertaald als bijzin, hier niet nogmaals aanrekenen.</p> <p>Niet fout rekenen: fuerunt werden</p>	
<p>36</p>	<p>Kolon 36 (regel 6) maximumscore 1 in proximis villis op (de) naastgelegen landgoederen / bij/in (de) naastgelegen landhuizen/villa's</p> <p>Niet fout rekenen: proximis zeer dichtbij (gelegen)</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
37	<p>Kolon 37 (regel 6-7) maximumscore 2 ut Tiberis inter eos et pons interesset. dat de Tiber(is) en de brug tussen hen (in) waren / dat de Tiber(is) tussen hen (in) was en de brug (ook)</p> <p>Niet fout rekenen: dat de Tiber(is) en de brug tussen hen (in) was Niet fout rekenen: ut zodat Niet fout rekenen: Tiberis (et) pons brug over/van de Tiber(is) inter eos ertussen(in) inter eos et pons tussen hen en de brug (in)</p>	<p>1 0</p>
38	<p>Kolon 38 (regel 7-8) maximumscore 2 Eodem autem et ipsi (kolon 39) multos fortes viros eduxerant, Zijzelf hadden naar dezelfde plek veel dappere mannen laten uitrukken / naar buiten gevoerd</p> <p>Niet fout rekenen: autem verder / en (dan) Niet fout rekenen: et vertaald in combinatie met et in kolon 40 (zowel ... als)</p>	
39	<p>Kolon 39 (regel 7-8) maximumscore 2 sine cuiusquam suspicione zonder argwaan/vermoeden van iemand / zonder dat (ook maar) iemand iets vermoedde</p> <p>zonder enige argwaan</p>	<p>1</p>
40	<p>Kolon 40 (regel 8-10) maximumscore 2 et ego ex praefectura Reatina complures delectos adulescentes, (kolon 41), (kolon 42) miseram. en ik had vanuit de stad Reate verscheidene / een behoorlijk aantal uitgekozen/uitverkoren jongelieden gestuurd</p> <p>vertaald als bijzin Wanneer ook kolon 29 en/of 33 vertaald als bijzin, hier niet nogmaals aanrekenen. Wanneer niet kolon 29 en/of 33 vertaald als bijzin, maar wel kolon 35 vertaald als bijzin, 1 scorepunt in mindering brengen.</p>	<p>0</p>
41	<p>Kolon 41 (regel 9-10) maximumscore 2 quorum opera ut or assidue in rei publicae praesidio die mij voortdurend assisteren bij de bescherming van de staat</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
<p>42</p>	<p>Kolon 42 (regel 10) maximumscore 1 cum gladiis met (hun) zwaarden</p>	
	<p>Niet fout rekenen: gladiis vertaald met enkelvoud</p>	
<p>43</p>	<p>Kolon 43 (regel 11) maximumscore 2 Educuntur et ab illis gladii et a nostris. Zowel door hen als door onze/mijn mannen werden (de) zwaarden (uit)getrokken</p>	
	<p>Niet fout rekenen: et ab illis et a nostris door hen en door onze/mijn mannen</p>	
	<p>Niet fout rekenen: gladii vertaald met enkelvoud</p>	
<p>44</p>	<p>Kolon 44 (regel 11) maximumscore 2 Res praetoribus erat nota solis, De precieze situatie was alleen aan de praetoren / aan de praetoren als enigen bekend</p>	
	<p>Niet fout rekenen: praetor leider/(onder)aanvoerder</p>	
	<p>solus eenzaam/uniek</p>	<p>0</p>
	<p>solis niet vertaald als vorm van solus</p>	<p>0</p>
<p>45</p>	<p>Kolon 45 (regel 12) maximumscore 1 ignorabatur a ceteris. (maar/en) bleef bij de anderen onbekend / werd door de anderen niet gekend</p>	
<p>46</p>	<p>Kolon 46 (regel 12-13) maximumscore 2 Tum interventu Pomptini atque Flacci pugna, (kolon 47), sedatur. Toen werd het gevecht door tussenkomst / door de komst van Pomptinus en Flaccus gesust/gekalmeerd/gestopt</p>	
	<p>Flacci (van) Flacci en/of Pomptini (van) Pomptini Wanneer een dergelijke fout met een naam al eerder gemaakt is, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.</p>	<p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Kolon 47** (regel 12-13)
47 maximumscore 1
quae erat commissa
dat begonnen was

Bronvermeldingen

- tekst 1 Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 39-45
vertaling: A. van den Daele S.J., Brugge - Utrecht 1964
- tekst 2 Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 126-128
- tekst 3 Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 152-154
- tekst 4 Cicero, In Catilinam III 5-6
- vraag 4 Cicero, De inventione I 45
- vraag 23 Lampas, 50.4, 2017, 451